

NÜKLEER LOBİ KAPIDA; SAKIN AÇMA!

Özgür GÜRBÜZ - Greenpeace Akdeniz Enerji Kampanyası Sorumlusu

Nereden baksanız, bir çoğumuzun ömrü kadar geçmişi olan "nükleer enerji" maceramız, tam "öldü, zaten ölü doğmuş bir fikirdi, gömüldü" derken tekrar hortladı. Enerji Bakanı Hilmi Güler'in, Ocak ayında Enerji Forumu'nda açıkladığı nükleersiz planlarına, 3 ay sonra, aniden ve acemice nükleer enerjiyi eklemesi, "merhum"un yine yabancı ellerin yardımıyla hortlatıldığı yorumlarına yol açtı. Başbakan Tayyip Erdoğan'ın Fransa gezisinde, 15 milyar dolarlık nükleer ihalemi var deyip, bir Fransız kamu kuruluşu ve dünyanın sayılı nükleer güçlerinden biri olan, adı sık sık plütonyum ticaretiyle de gündeme gelen Areva yetkilileriyle el sıkışması da yine nükleer lobinin kapımızı çaldığına inananların savlarının çok da boş olmadığını gösterdi. Greenpeace, hem Türkiye'de hem de dünyada yıllardır sürdürdüğü nükleer karşıtı mücadeleden edindiği tecrübelere dayanarak bu bildik düşmana karşı Türkiye'yi tekrar uyarıyor: *Nükleer lobi tekrar kapımızda, aman kapıyı açmayın, açtırtmayın!*

İktidarlar Halka Değil Nükleer Lobilere Kulak Veriyor

Türkiye'nin nükleer tarihi yazılıp kitap olarak basılıysaydı; daha ilk sayfasında siyaseti, arkasındaki entrikaları ve belki daha sonra da teknik tartışmaları bulurduk. Türkiye'de nükleer santralleri destekleyen bir avuç bilim insanı ve politikacının nükleeri savunma adına ortaya attıkları tezler, Çerno-

bil kazası sırasında yaşanan trajediler, nükleer atık hikayeleri bir değil birkaç kitap yazmaya yetecek materyal sağlayabilir. Öyle ki, enerji açığı ve yerel kaynakların yetmediği palavraları ancak kitabın en sonunda kendilerine yer bulabilir. Tüm bunları anlatmamın nedeni, nükleer santrallerden konu açılınca, nükleer karşıtlarının ilk aklına gelen "**nükleer lobi yine faaliyette**" düşüncesinin aslında bunca yıllık nükleer santral kurma girişimlerinden gelen bir bilgi birikiminden kaynaklandığını göstermek istememdir. Ayrıca, teknokratların pek de haz etmediği; sivil vatandaşlarımızın, çevreci ve yeşillerin, sivil toplum örgütleri ve sendikaların nükleer enerji konusunda ahkâm kesmelerinin ne kadar doğru bir davranış olduğunu da, yukarıdaki örneklerin ışığında rahatlıkla göstermek istememdir.

Nükleer enerji, tüm dünyada, beraberinde getirdiği teknik, politik ve ekonomik sorunlarla halkın çözmek zorunda kaldığı bir problem haline gelmiştir. Bu yüzden de herkesin bu konuda söz söyleme hakkı vardır. Öyle olmasa, enerjisinin yarıdan fazlasını nükleer santrallerden sağlayan İsveç'te referandum yapılmaz, çıkan "**nükleere hayır**" sonucu doğrultusunda nükleer santraller kapatılmaya başlanmazdı. Eğer nükleer enerji teknik bir sorun olsaydı, 20 tane bilim adamı bir araya gelir karar alırdı. Ama sonuçlarına tüm halkın katlandığı her girişim üzerine halkın söz söyleme hakkı vardır. Bu her şeyden önce bir demokrasi sorunudur. "**Bilimde demokrasi olmaz**" diyen sevgili bilim insanlarının adlarını burada anmak istemiyorum ama bu örneğin kulaklarına küpe olmasını umuyorum.

çernobil çocukları

Ümit Otan'ın **Çaynobil** kitabından bir alıntı bize, demokrasi sorununun nükleer santral söz konusu olduğunda da ne kadar önemli olduğunu ispatlıyor. Bakın, **Silifke Kültürel ve Doğal Hayatı Koruma Derneği** Başkanı **Esen Ertürk**, 2000'de sonlanan son ihale aşamasında ne diyor: *"Biz yaşanan bu duruma, antidemokratik nükleer dayatmacılık diyoruz. Yöre halkının gelişmelerden hiçbir bilgisi yok. Yöre insanına nükleer santrallerle ilgili hiçbir bilgi verilmedi. Hiç kimsese de birşey sormadılar. Kendi kendilerine karar alıyorlar. Demok-rasi, şeffaflık diyorlar ama bunların hiçbirisi yok"*. Durum değişti mi? Tabii ki hayır! İşte sorunlardan bir tanesi bu.

Nükleer Enerji, Dünya Enerji Sorununu Çözer Mi?

İkinci sorun ise, Türkiye'nin enerji sorununa (ki bu sorun kapasite yetersizliğinden çok yönetimdeki yetersizlik ve beceriksizliklerden kaynaklanıyor) nükleer enerjinin çözüm olup olamayacağı değil, dünyanın enerji sorununa çözüm olması umulan nükleer enerjinin yarattığı sorunlara nasıl çözüm bulacağını asıl tartışılan konu olduğu gerçeğinin gizlenmeye çalışılmasıdır. Her ne kadar Enerji Bakanlığı elle tutulur verilerle karşımıza çıkmaya da, dünyada nükleer enerjinin durumunu gösteren birçok bilgi ve belge mevcuttur. Örneğin 50 yılı aşkın geçmişine karşın nükleer gücün toplam enerji içinde payı %5; toplam elektrik içinde ise %16. Kısaca, Türkiye'de çizilmeye çalışılan tablonun aksine dünya nükleerle ayakta durmuyor. İşin daha da ilginç, 1960'lı ve 70'li yıllarda olduğu gibi nükleer enerjinin dünyanın enerji sorununu çözeceğine de inanılmıyor. Uluslararası Enerji Ajansı'nın (IAEA) rakamlarına bir göz atmak yeterli

bunun için. 1974 yılında yaptıkları tahminde, 2000 yılına gelindiğinde nükleer gücün 4500 GW'ya ulaşacağı söyleniyordu. Oysa ki şu andaki gücün 350 GW civarında seyrettiği biliniyor. IAEA'nın tahmin ettiği yatırımın yüzde 90'ını gerçekleştirmedi. Artan maliyetler, Çernobil gibi onlarca kaza sonunda ortaya çıkan "tahmin edilemeyen ve karşılanamayan" riskler ve sorunların belki de en büyüğü, atık sorununu çözmeyi garanti eden tüm zayıf teorilerin boşa çıkması, nükleer enerjinin sonunu getirdi.

Nükleer endüstri aksini iddia etmeye devam etse de gelişmiş ülkeler nükleer enerjiye açıkça "hayır" demiştir:

- *Avusturya'nın tek reaktörü Zwentendorf (Siemens) 1978'de (Amerika'daki TMI ve eski Sovyetler Birliği'ndeki Çernobil kazalarından da önce) hiç işletilmeden kapatıldı.*
- *İtalya, Çernobil faciasından sonra tüm reaktörlerini 1987'deki ulusal bir referandumla kapattı.*
- *İspanya'da da şu ana kadar 3 reaktör kapatıldı.*
- *İsveç ve Almanya nükleer enerjiden vazgeçme kararı aldılar ve her iki ülke de birer nükleer santralını kapatarak (İsveç **Barsabek**, 1999; Almanya **Stade**, 2003) bu kararı hayata geçirmeye başladı.*
- *ABD ve Kanada, 1978'den bu yana yeni sipariş vermedi.*

Avustralya, Küba, Meksika, Portekiz, Yunanistan, İskoçya, Hollanda, İsviçre, Norveç, Endonezya, Vietnam, Tayland ve daha pekçok ülke nükleer planlarını terk etti.

Nükleer enerjiden kaçışın nedeni çoğu zaman Çernobil kazası olarak gösterilir ya da gösterilmek istenir. Çernobil'den kaynaklanan radyoaktif serpinti 160 000 km² toprağı kirletmiş, en az 9 milyon insanı etkilemiş ve 400 000 kişinin

evinden olmasına yol açmıştır. 800 000 kişi kaza sonrasındaki temizlik çalışmalarına seferber edilmiştir; çocuklardaki tiroid kanserleri 100 kattan fazla artmıştır. Kazanın Ukrayna, Beyaz Rusya ve Rusya'ya maliyeti, 352 milyar dolar olarak hesaplanmıştır. Çernobil kazası gerçekten de şu ana kadar olan nükleer kazalar içinde en büyüğüdür ama nükleer endüstrinin iddia ettiği gibi meydana gelmiş tek kaza değildir. Ayrıca kazaların sadece eski "Rus" teknolojilerinde meydana geldiği de bir yalandır. Bırakın Çernobil'i, en modern teknoloji ve standartların eksik olmadığı Japonya'da bile kazaların ardı arkası gelmemektedir.

9 Ağustos 2004'te, Mihama Nükleer Santrali'nde meydana gelen kazayı, BBC, Japonya'nın tarihinde yaşadığı en büyük nükleer kaza olarak duyurdu. Mihama nükleer santralının **türbünlerinden** birinden sızan 200 derecedeki buhar, 5 kişinin ölümüne, 18 kişinin yaralanmasına yol açtı. En üst düzeyde güvenlik önlemlerinin alındığı söylenen bir nükleer santralde, korozyon ve kontrol yetersizliği gibi basit nedenlerden dolayı böyle kazalar yaşamak sizin içinizi ne kadar rahatlatıyor bilmiyorum ama milyonlarca nükleer enerji karşıtının tezlerini haklı çıkartıyor. Bu kaza, nükleer enerji konusunda örnek gösterilen Japonya'nın yaşadığı tek **macera** da değil. Japonya'nın bundan önce yaşadığı ve o zamana kadar en tehlikeli nükleer kaza olarak bilinen Tokaimura kazasında (29 Eylül 1999), radyasyon sızıntısı da olmuş ve ölçülen radyasyon düzeyinin normal seviyeden 15 bin kat fazla olduğu ortaya çıkmıştı. Reaktörde çalışan 400'den fazla insanın radyasyona maruz kalmasının yanı sıra, reaktörün etrafında yaşayan binlerce insan, yetkililer tarafından evlerinden çıkmaları için uyarıldı ve herhangi

bir yağış halinde elbiselerin hemen yıkanmasını istedi. Aralık 21'de de bu kazanın ilk kurbanı 35 yaşındaki Hisashi Ouchi hayatını kaybetti. Japonya'daki kazalar da gösteriyor ki, güvenli nükleer santral diye bir şey yoktur. Nükleer santraller "tıkır tıkır" çalışan teknoloji örnekleri değildir. Alınan risk, trafik kazalarıyla karşılaştırılamayacak derecede yüksek ve tehlikelidir. Ve bu risk, sadece eski reaktörlerde değil en modern teknolojilerin kullanıldığı örneklerde bile mevcuttur. Uzun mekiklerinin başına gelenler bize risk faktörünün, yüksek teknoloji kullanılarak sıfırlanamadığının en büyük kanıtıdır. Tek çözüm toplumsal maliyeti, çevresel riski düşük tercihlere yönelmektir. Riskin yüzde kaç olduğu değil aldığınız riskin büyüklüğü önemlidir. Bugün hiçbir sigorta şirketi bir nükleer facianın sonuçlarını sigortalamazken, insan hayatını, Türkiye'nin ekonomisini başka seçeneklerimiz varken böyle bir riske neden atalım?

Astarı Yüzünden Pahalı Enerji

Doğal olarak nükleer enerjiden vazgeçilmesinin ardında sadece kaza riski yatmıyor. 1985 yılında Amerikan İş Dünyası'nın ünlü dergisi **Forbes**'de çıkan bir yazı işin aslını, ABD'de nükleer enerjinin terkedilme nedenini çok net bir biçimde tarif etmiştir: "**ABD nükleer programının başarısızlığı, iş dünyasının tarihindeki en büyük yönetim facialarındandır**". Amerika'da federal hükümetin, nükleer endüstriyi 40 yılda 100 milyar dolar kadar sübvansese ettiği hesaplanmıştır. Bu endüstri için

farklı maddi destekler de sağlanmış, radyasyon kurbanlarına ödenen tazminatlar bu rakama dahil edilmemiştir. Bilinen en deneyimli nükleer güç ekonomistlerinden C. Komanoff, yaptığı araştırma sonucunda, ABD'de 1968-1990 yılları arasında nükleer enerjiye harcanan 389 milyar doların, nükleer güç santrallerinden elde edilen elektriğin kwh'ini ortalama olarak 7.2 sent'e çıkardığını gözler önüne sermiştir. 1973'te 3.2 sent'le başlayan hesaplar, 1990'da 9.1 sent'le devam etmek zorunda kalmıştır. Amerika'nın nükleer santral siparişlerini durdurmasının arkasındaki gerçek budur.

Nükleer enerjinin pahalı olduğu gerçeği sadece ABD'nin gerçeği de değildir. İngiltere'de 2003 yılında Ticaret ve Sanayi Bakanlığı tarafından düzenli olarak yayınlanan ve özellikle iklim değişikliğini önlemek için enerji sektörüyle ilgili genel değerlendirmelerle birlikte tavsiyelerin de bulunduğu raporda aynen şöyle söylenmiştir: "*Nükleer güç, karbonsuz bir seçenek olmasına rağmen, günümüzdeki maliyetleri nükleer gücü çekici olmayan bir seçenek olarak bırakmaktadır ve nükleer atık konusunda da önemli ve çözülmeyi bekleyen problemler vardır*".(1) Bir kez daha, bu sefer de İngiltere'de, nükleer enerjinin pahalı ve **atık sorunu** gibi çözülmemiş sorunlarla boğuştuğu gerçeği hem de resmi makamlarca dile getirilmiştir. Amerika'da, dünyanın en çok nükleer reaktöre sahip ülkesinde, 1978 yılından beri yeni nükleer santral siparişi verilmeyişinin ardında, artan yapım, işletim ve güvenlik maliyetleri

vardır. Üç Mil Adası (Three Mile Island) kazasından sonra arttırılan güvenlik tedbirleri bir çok firmayı iflasın eşiğine getirmiştir.(2) İngiltere'de nükleer enerji sektörünün özelleştirilmesinden sonra yapılan gözden geçirme sırasında, İngiliz Hükümeti, nükleer endüstrinin iklim değişikliğine karşı savaşmak adına yeni reaktörler yapılması için para talebine "*hayır*" yanıtı vermiştir. 6 ay sonra da iki yeni nükleer santral planını iptal ederek, ilk kez 40 yıllık nükleer tarih içinde İngiltere'yi yeni nükleer santral planı yapmadığı bir döneme sokmuştur. (3)

Nükleer santrallerin maliyetlerini arttıran nedenler sadece ilk yatırım, işletim ve güvenlik tedbirlerinin yüksek olması da değil. Nükleer santrallerin ekonomik ömrü dolduğunda ortaya çıkan söküm maliyetleri ise işin bir başka boyutunu gösteriyor. ABD'de kapatılan Maine Yankee nükleer santralının sökülmesinin maliyeti 2 milyar dolara mal olmuştur. Aynı santral, 1972 yılında 231 milyon dolara yapılmıştır.(4) Yine nükleer endüstrinin pek bahsetmediği ama başta bizim gibi finansman sorunu yaşayan gelişmekte olan ülkelerde görülen bir başka sorun da yapım sürelerinin planları tutmaması (ortalama 10 yıl) nedeniyle artan maliyetlerdir. Arjantin'de Atucha-2 reaktörünün 1979 yılından bu yana bitirilemediğini anımsatmak yeter herhalde. Yapım yılının uzaması maliyet hesaplarının altüst olması, kredi faizleri ve geri ödemelerin de başlamasıyla yatırımın ölü doğması demektir.

Bütün bunlar gibi, nükleer endüstrinin pek söz etmediği bir başka

(1) Energy White Paper, February 2003, Department of Trade and Industry, page 12.

(2) Nuclear Power Shut It Down Volume 1, The Ecologist,

(3) Construction of N-plants axed, Financial Times, 12th December 1995, UK

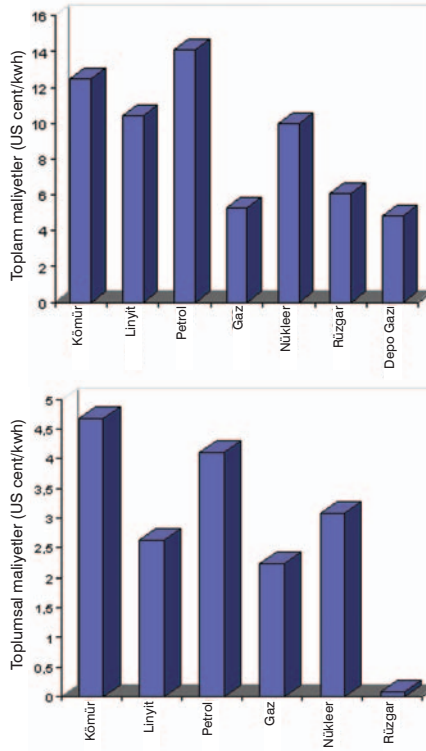
(4) Türkiye Enerji Sektöründe Karar Verme ve Rüzgar Enerjisinin Entegrasyonu Doç. Dr. Tanay Sıdkı Uyar

maliyet ise “toplumsal” ya da “sosyal maliyet” kavramıdır. Her yatırımın bir çevresel riski ve getirdiği sosyal maliyetleri vardır. Sosyal maliyet, çevreye verilen zararı, bir kaza sonrası insan sağlığına ve topluma verilebilecek olanları, konu nükleer santral ise nükleer atıkları, söküm sırasında yaşanan problemleri ve sübvansiyonlar ile çalışanların olası sağlık problemlerine kadar oldukça geniş bir alanda yaratılacak olan maliyetleri inceler ve ekonomik karşılığını bulur. Bütün bunlar elektriğin maliyetine ekleneince zaten pahalı olan nükleer santrallardan elde edilen elektriğin oldukça pahalı olduğu rahatlıkla görülebilir. Aşağıdaki tabloda da görüldüğü gibi, 1992 ve 1997 yılında yapılan iki ayrı çalışmanın sonucunda sosyal maliyetleri eklenmiş bir hesaplama sonucunda nükleer santrallardan üretilen enerjinin kilovatsaat maliyeti 11 sent civarında hesaplanmıştır. Rüzgar enerjisi bundan 7 sene önceki fiyatlar hesaplandığında bile sadece 6 sent civarı bir maliyetle doğal gazla beraber en avantajlı alternatiftir. (5) (6)

Pearce tarafından yapılan araştırmadaki bir tablodan yararlanarak her enerji kaynağının sosyal maliyetini de görebiliriz. Aşağıdaki tabloda hiç yok denecek kadar sosyal maliyeti olan rüzgar enerjisinin bugün, kilovatsaat başına 3.5 ila 4 sent'e kadar inen maliyetlerini de gözönüne aldığımızda; sosyal maliyet dahil toplam maliyetin rüzgar enerjisi için 5 sent'in de altında olduğunu söylemek çok da zor olmayacaktır. Nükleer enerji, iki katı

maliyetiyle artık bir alternatif bile değildir.

Merak edenler ve sosyal maliyet kavramını anlamamakta (ya da kabullenmekte) direnenler için klasik maliyet hesaplarını da anımsatmakta yarar olduğunu düşünüyorum. Rüzgar enerjisinin 3.5 ila 4 sent arasında değişen bugünkü fiyatlarını akılda tutarak, 1997'de yapılan bir karşılaştırmada, Almanya'da nükleer enerjiden elde edilen elektriğin kilovat saatinin maliyetinin 7.5, İngiltere'de ise 8 sent civarında olduğu açıkça gösterilmektedir. (7)

Nükleer Atıklar Sorunu Çözumsuzdür

Nükleer santralların başımıza açtığı tüm sorunlar ne yazık ki sosyal maliyet hesaplamalarıyla ortaya çıkacak kadar yalın ve matematiksel değildir. Nükleer atıkların, özellikle de yüksek seviyeli radyoaktif atıkların yarattığı sorun, matematik ve ekonomi bilimlerinin de sınırlarını zorlar. Nükleer enerji pahalı olmasının yanı sıra, “atık sorunu” gibi kelimenin tam anlamıyla “çözumsuz” olan bir probleme de sahiptir. Prof. Dr. Hayrettin Kılıç, bu sorunu gayet iyi özetlemiştir. “Bir nükleer reaktör normal operasyonlar sırasında bile atmosfere ve kuruldukları yerlerdeki nehir, göl ve denizlere, düzenli olarak radyoaktif gazlar ve radyoaktif izotopları içeren soğutma sularını deşarj etmektedir. Buna ek olarak kullanılmış nükleer yakıt çubuklarının yeniden ayrıştırma tesislerine gitmeden, santral civarındaki havuzlarda soğutulması gerekmektedir. Bu tonlarca kullanılmış yakıt çubukları, bozunma ömürleri yüzbinlerce yıl olan, binlerce yeni radyoaktif izotop ihtiva eder.” Atıklar, sadece tükenmiş yakıt çubuklarıyla sınırlanmış değildir. Ortalama 1000MW gücündeki bir reaktör bir yılda 30 ton yüksek düzeyde, 300 ton orta ve 450 ton düşük düzeyde atık üretir.

Nükleer atık denildiğinde hep nükleer santrallardan çıkan atıktan bahsederiz ama aslında uranyum madenciliğinden başlayan tüm nükleer yakıt zinciri içinde radyoaktif atıklar üretilir ve birçoğu

(5) Pearce, D. W., Bann, C. & Georgiou, E. (1992). The Social Cost of Fuel Cycles. Report to the Department of Trade and Industry, HMSO publications. ISBN 011-4142-882.

(6) Grubb, M. & Vigotti, R. (1997). Renewable Energy Strategies for Europe, Volume II. Royal Inst. of International Affairs, Energy and Environment Program. Earthscan Publ'ns. ISBN 1 85383 284 7.

(7) Grubb, M. & Vigotti, R. (1997). Renewable Energy Strategies for Europe, Volume II. Royal Inst. of International Affairs, Energy and Environment Program. Earthscan Publ'ns. ISBN 1 85383 284 7.

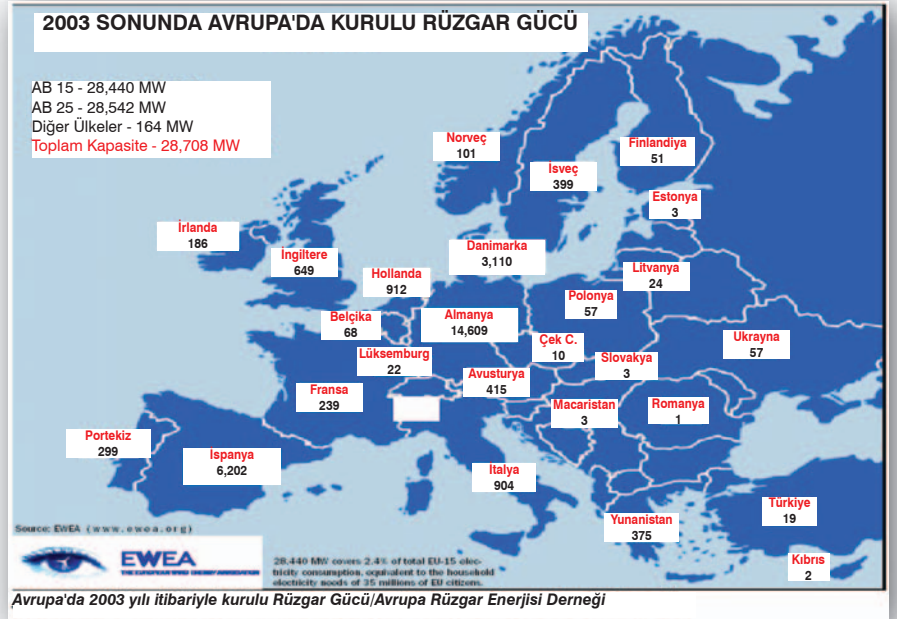
binlerce yıl boyunca tehlike yaratacak radyoaktif bir tarihi gelecek kuşaklara bırakırlar. Nükleer reaktörlerde ise yüksek radyoaktivite içeren atıkların düzenli bir şekilde reaktörlerden alınması gerekir ve bu kullanılmış yakıt çoğu santrallerde su dolu havuzlarda soğutmaya alınır. Bağımsız uzmanlara göre, kullanılmış yakıt miktarı 2010'a gelindiğinde 322000 tonu bulacaktır. 50 yıllık nükleer macera boyunca değişik öneriler konuşulup durulsa da, hala nükleer atıkları doğadan tamamiyle izole edilecek bir yöntem bulunabilmiş değildir. Prof. Dr. Hayrettin Kılıç'ın da belirttiği rutin deşarjlar da işin bir başka boyutudur.

Nükleer santrallerin ekonomik olmadıklarına bir başka iyi örnek de, nükleer enerjiye verilen sübvansiyonlardır. Eğer nükleer enerji denildiği kadar ucuz olsaydı sübvansiyonlardan bahsetmek mümkün olmazdı. Ama bugün birçok ülkede nükleer santraller sübvansiyonlara ayakta kalmaktadır. Örneğin, Türkiye'de her nükleer ihalede gündeme gelen Kanada'nın CANDU reaktörleri için yapılan yardımlara göz atmakta yarar var. AECL firması CANDU tipi reaktörlerin dizaynını ve pazarlamasını yapıyor. AECL, 1953'ten 2000 yılına kadar, ayakta kalabilmek için Kanadalı vergi mükelleflerinin 16.6 milyar dolarına gereksinim duydu.(8) Sadece 2000 yılına bakıldığında, Kanada'daki federal hükümetin yenilenebilir enerji kaynaklarına verilen toplam sübvansiyonların 13 kat daha fazlasını, bir yıl içinde AECL'ye verdiğini (1999'da 156 milyon dolar) görüyoruz.

Yenilenebilir Enerji Kaynakları Ve Enerji Verimliliği

Bugün gerek "iklim değişikliği"nin önüne geçmek, gerek temiz ve ucuz enerjiyi sınırsız kaynaklardan sağlayarak dünya barışına katkıda bulunmak için elimizdeki yegane çözüm **yenilenebilir enerji kaynakları** ya da bizim sıkça dile getirdiğimiz adıyla "**barışçıl enerji**" kaynaklarıdır. Petrol gibi sınırlı kaynaklar için insanların öldürülüp, yine bu sınırlı kaynaklar uğruna öldüğü günümüzde sınırsız ve hemen her ülkede değişik formlarda bulunan bu kaynaklar dünya barışı için büyük bir umut teşkil ediyorlar. Yenilenebilir enerji kaynakları ve enerji verimliliği ciddi çözüm önerileridir ve nükleer bu kaynakların yanında "**alternatif**" bile sayılmaz. Almanya'da hali hazırda 14612, İspanya'da 6420, ABD'de 6361, Danimarka'da 3076 ve Hollanda ile İtalya'da 900'er MW'lık kurulu güçler var.(9) (Ekteki harita 2003 yılı rakamlarını gösteriyor) Almanya tek başına Türkiye'nin kurulu gücünün yarısına yakın rüzgar gücüyle başı çekmektedir. Türkiye'de 2020 yılına kadar kurulması gerekli denilen 2-3 nükleer santralin sağlayacağı elektrik enerjisini rüzgar enerjisinden daha ucuza ve çok daha kısa bir sürede sağlamak mümkündür. Almanya'da 2003 yılında yapımı biten kurulu güç 2674 MW'tır. Nükleer enerji için bu hız hayal bile edilemeyecek bir hızdır ve eğer acil enerji yatırımlarıyla korkutulan halka ciddi ve hızlı bir çözüm önermek istiyorsanız bunun adı nükleer değildir!

Türkiye enerji savurganı bir ülkedir. Enerji Bakanımız Hilmi Güler'in'de teyid ettiği kayıplar %21 civarındadır. OECD ortalaması ise %7'dir! Türkiye bir güneş ülkesi olmasına rağmen gerek yalıtım, gerekse plansız yapılaşmalar ve yanlış yapı malzemelerinin kullanılması yüzünden, Türkiye'de bir evin ısınması için Almanya'dan 6 kat fazla enerji harcanmaktadır. 5

(8) Financial Meltdown, Federal Nuclear Subsidies to AECL, November 2000

(9) Wind Force 12, European Wind Energy Association Greenpeace, May 2004

kat az enerji harcayan ve 10 yıl daha uzun ömürlü verimli ampullerin kullanımı için bile bir kampanya veya teşvik yoktur. Türkiye'nin en büyük ve bağımsız enerji kaynağı, enerji verimliliği ve tasarrufu için yapacağı çalışmalardır.

Yenilenebilir enerji kaynakları Türkiye'nin işsizlik sorununu çözmesine yardım edecektir. Almanya'da geçmişi 10-15 yılı bulan yenilenebilir enerjiyle ilgili sektörlerde şimdiden 130 binden fazla insan çalışmaktadır. Bu sayı, çağı kapanmış nükleer ve fosil yakıt sektörlerinde 100 - 120 bin arasındadır. Türkiye, hem fosil yakıtlardan kaynaklanan toplumsal maliyetleri azaltmak, hem de yeni iş alanları açmak için, yenilenebilir enerjiyi tercih etmelidir. Son 10-15 yılda yenilenebilir enerji kaynaklarında görünen gelişme ve fiyatlarındaki düşüş sadece çevre ve insanlar için değil, ekonomi için de büyük bir fırsat olarak karşımıza çıkmaktadır.

“Hızlandırılmış” Nükleer Santral!

Türkiye, yıllardır Çernobil'den “hızlandırılmış tren”e, TAEK'in kontrol edemediği ve İkitelli'de yüzlerce kişiyi hastanelik eden **radyoaktif atıklardan** İskenderun'da “MV Ulla” gemisiyle batan toksik atıklara kadar yaşadığımız bir dizi kazayla, olağandışı olayların olağanlaştırılmaya çalışıldığı bir ülke haline geldi. Greenpeace'in bilimsel raporlar eşliğinde yaptığı tüm uyarılara rağmen aktif Ecemiş Fay Hattı üzerine, Akkuyu'da nükleer santral yapmak isteyenler bu “**kaza zihniyetini**” devam ettirmek istiyorlar. 2 Mayıs 2002'de 4.1, 18 Ağustos 2004'te 4.6 ve en son olarak 29 Eylül 2004'te 4.6 şiddetinde gerçekleşen depremler bile bu ülke insanlarının, nükleer santral isteyen ve Akkuyu deprem bölgesi değildir diyen hükümetlere güvenmemesi için yeterli neden teşkil etmektedir.

Bütün bu nükleer karşıtı argümanlara rağmen Türkiye'de nükleer santral kurmayı istemek, aynı hızlı tren yerine hızlandırılmış tren istemek gibi “**kazaya**” başından davetiye çıkartmaktır. Son birkaç ayda yaşanan gelişmeler tüm Türkiye'ye bir kez daha göstermiştir ki, ülkemizde böyle bir hatanın sorumluluğunu alacak, kaza anında gerekli tedbirleri sağlayabilecek, güvenlik önlemlerini yerinde ve zamanında hayata geçirebilecek politikacı ve bürokratlar yoktur. Bu çağda nükleer enerjiye bel bağlamak kelimenin tam anlamıyla bir aymazlıktır.

Yapılması gereken; hemen doğru bir yenilenebilir enerji yasa tasarısıyla, Türkiye'de temiz ve barışçıl enerji kaynakları olan rüzgar, güneş, jeotermal, biyokütle gibi kaynaklara gidecek yatırımların önünü açmak, enerji verimliliği ve tasarrufu için harekete geçmek, AR-GE çalışmalarını desteklemek, çift taraflı sayaçlarla gerçek-tüzel kişilerin kendi gereksinimlerini karşılamak ve gerektiğinde gereksinim fazlasını satmasına olanak sağlayacak yatırımlara yönelmesine olanak sağlamaktır.

Greenpeace, temiz ve güvenli bir gelecek için birçok konuda olduğu gibi, enerji konusunda da çalışmalarını bıkmadan usanmadan sürdürecektir ve gelecek kuşaklara yaşayabilecekleri bir dünya bırakmak için tüm dünyadaki gönüllü ordusu ve destekçileriyle mücadeleye devam edecektir.

www.greenpeace.org.tr

NİSAN 1998

Tokyo Elektrik Firması'na ait reaktör, soğutma pompasının bozulması sonucunda kapatıldı.

TEMMUZ 1997

Tokyo Elektrik Firması'na ait bir başka reaktörde radyasyon sızıntısı

KASIM 1997

Tokyo yakınlarındaki uranyum zenginleştirme laboratuvarında yangın çıktı.

AĞUSTOS 1997

Tokaimura santralında, 2000 çelik varil içinde bekletilen atıklarda sızıntı meydana geldi.

MART 1997

Tsuruga reaktöründe çalışan 35 işçi radyasyona maruz kaldı.

ARALIK 1995

Tsuruga'da soğutma sisteminden kaynaklanan sızıntı yüzünden santral bir yıl kapatılmak zorunda kaldı.

Kaynak: BBC